

**Американсько-радянське суперництво
в арабсько-ізраїльському конфлікті**

В умовах біполярного світу перебіг конфлікту між арабськими країнами та Ізраїлем значною мірою визначався суперництвом між Сполученими Штатами Америки та Радянським Союзом та їх боротьбою за розширення сфер впливу на Близькому Сході.

Під час арабсько-ізраїльських війн обидві наддержави надавали політичну та воєнну підтримку своїм регіональним союзникам: США підтримували Ізраїль, а СРСР – арабські країни. Кожна наддержава була зацікавлена в перемозі свого близькосхідного союзника. Вашингтон та Москва сподівалися таким чином підвищити власний престиж у регіоні та послабити позиції супротивника. В той же час, не зважаючи на суперництво за вплив у близькосхідному регіоні, Сполучені Штати і Радянський Союз доклали значних зусиль для запобігання переростанню локальних війн на Близькому Сході в конфлікт глобального масштабу. Дві наддержави намагалися тримати під контролем перебіг бойових дій в регіоні, підтримуючи постійний зв'язок між собою та обговорюючи питання припинення вогню.

Тим не менш, арабсько-ізраїльський конфлікт негативно впливав на американсько-радянські відносини. Постійні погрози з боку обох наддержав тримали арабсько-ізраїльський конфлікт в перманентній напрузі. Існувала загроза переростання політичного протистояння у військовий конфлікт між світовими лідерами. Ситуація загострювалася американсько-радянським суперництвом в ракетно-ядерному потенціалі та взаємною гонкою озброєнь.

Проте, Сполучені Штати та Радянський Союз не лише визначали рівень військової і політичної напруги арабсько-ізраїльського конфлікту, вони фактично стали ініціаторами і спонсорами процесу близькосхідного мирного врегулювання. Саме в столицях двох великих держав розроблялися мирні плани з врегулювання конфлікту та вирішувалась доля їх реалізації. Вашингтон і Москва по-різному

бачили процес мирного врегулювання арабсько-ізраїльського конфлікту. Радянський Союз виступав за всеохоплююче врегулювання близькосхідного конфлікту та наполягав на підписанні багатостороннього мирного договору. Сполучені Штати віддавали перевагу поетапному врегулюванню арабсько-ізраїльського конфлікту та підтримували прямі переговори між сторонами конфлікту. Вони намагалися відсторонити Радянський Союз від участі в процесі врегулювання конфлікту між арабами та ізраїльтянами, стати єдиним посередником на мирних переговорах і послабити таким чином позиції СРСР на Близькому Сході. У відповідь СРСР жорстко критикував такі наміри США та намагався брати активну участь у близькосхідній політиці. Було запропоновано багато варіантів мирного врегулювання близькосхідного конфлікту. Натомість у Вашингтоні сумнівалися в щирості задекларованих намірів і дотримувався своєї зовнішньополітичної концепції врегулювання арабсько-ізраїльського конфлікту.

Дві наддержави час від часу співпрацювали з питань близькосхідного мирного врегулювання і намагалися спільними зусиллями добитися мирного вирішення арабсько-ізраїльського конфлікту. Між США та СРСР періодично відбувалися переговори з питань врегулювання арабсько-ізраїльського конфлікту. Періоди співробітництва та суперництва між наддержавами у справі близькосхідного врегулювання чергувалися між собою.

Отже, наддержави сприяли ескалації арабсько-ізраїльського протистояння тому, що постачали зброю різним сторонам конфлікту. Водночас, Вашингтон і Москва докладали зусиль для того, щоб добитися політичного врегулювання близькосхідного конфлікту. США та СРСР змагалися за право визначати перебіг близькосхідного мирного процесу. США вдалося добитися успіхів у справі мирного врегулювання арабсько-ізраїльського конфлікту та остаточно утвердитися в ролі головного спонсора близькосхідного мирного процесу.